

Anbefalinger til arealomlægning

Udvalg for Grøn omstilling og bedre biodiversitet gennem omlægning af arealer

Indhold

Forord	3
Intentioner	3
Tema 1: Proces for omlægning af arealer	4
Anbefalinger	4
Baggrund	4
Tema 2: Formidling	5
Anbefalinger	5
Baggrund	5
Tema 3: Videre arbejde	6
Anbefalinger	6
Baggrund	6
Proces for omlægning af arealer – fra idé til realisering	7
Processen forklaret	8

Forord

Staten har trykket 'start' på Grøn Trepert og sat en stram tidsplan for både kommuner og landbrug, til at gennemføre en omfattende arealomlægning af landbrugsarealer.

I Frederikssund Kommune har vi ønsket at **den opgave skal løses i fællesskab** og inviteret alle parter ind i Udvalget for Grøn omstilling og bedre biodiversitet gennem omlægning af arealer.

Udvalgets medlemmer består af repræsentanter for landbrug, naturbeskyttelse, drikkevand m.m. En form for lokal-lokal trepart.

Med den stramme tidsplan og de skarpe målsætninger, er det vigtigt at komme hurtigt i gang.

Men samtidig må vi i udvalget også erkende, at tidsplanen har gjort, at vi er blevet sat i gang uden at kende svaret på mange – og relevante – spørgsmål om, hvordan landbruget i Danmark skal se ud fremover.

Disse mange uafklarede punkter er med til at skabe utryghed hos mange. Kan man fremover få lov til at dyrke sine marker? Hvilke og hvor store afgifter kan man blive pålagt? Hvad sker der, hvis man som landmand gør alt hvad man kan for at bidrage til opfyldelsen af målsætningerne, men at det stadig ikke er nok?

Intentioner

I udvalget er vi enige om, at vi skal arbejde for at få svar på de mange spørgsmål og at vi på tværs af de områder vi repræsenterer, **vil hjælpes med at dele og forstå ny viden**, efterhånden som den kommer frem.

Derudover ønsker vi, at vi i Frederikssund skal være med til selv at finde svar og skabe klarhed. Det kunne fx være gennem måleprogrammer på kvælstofudledning på vandløb, så vi kan fokusere indsatsen, der hvor den skaber størst gavn.

Måleprogrammer vil desuden kunne være med til at styrke retsfølelsen hos de lodsejere, som står over for at skulle omlægge arealer, ved at kunne vise den konkrete effekt af et projekt.

Udvalget mener **man bør være åben for alle virkemidler, for at kunne nå målsætningen**. Men vi er klar over at det tager tid og trækker ressourcer, både for kommunens administration, men også for de lodsejere, som er en del af projekterne.

Vi mener derfor, at for at sikre fremdriften i den Grønne Trepert, at vi skal prioritere de projekter, som har størst effekt eller hvor der ikke er behov for jordfordeling, som typisk er den delproces, som tager mest tid.

Hvor der er mulighed og villighed blandt lodsejere, bør projekterne understøtte synergier til større sammenhængende naturområder og drikkevandsinteresser. Rekreative interesser prioriteres kun i projekter hvor lodsejeren selv ønsker det, fx i projekter på kommunale arealer.

Kommunen bør til enhver tid

understøtte den gode dialog, hvad end det er på tværs af interessenter, eller om det er at hjælpe med dialogen mellem naboer. Dette gælder også for ordninger og virkemidler, hvor Kommunen ikke er projektejer, men hvor Kommunen, udtagningskonsulenter og landbrugsforeninger kan understøtte hinanden i arbejdet med forskellige udtagningsprojekter og i fællesskab hjælpe lodsejeren godt igennem processen.

Vi er klar til at gå i gang. Der er mange ubekendte, men hvis vi arbejder sammen og presser på for at få svarene, kan vi både opnå målsætningerne i Grøn Trepert, men også samtidig sikre at det bliver **en ordentlig proces, hvor lodsejeren er i fokus**.

Tema 1: Proces for omlægning af arealer

Processen skal gøres nem og overskuelig for lodsejerne, for at sikre villighed til at indgå i projekter, der samlet set bidrager til at vi kommer i mål med at få god økologisk tilstand i fjordene og mindske CO₂ udledningen fra lavbundslande.

Anbefalinger

Udvalget anbefaler kommunen, at:

- Anvende den af udvalget udarbejdede procesplan for omlægning af arealer, som en måde at skabe en god, dialogbaseret proces.
- Være åben for, at hvert projekt kan have særkender, der kan kræve en særlig procesplan
- Kommunen er klar til at hjælpe med at understøtte lodsejere, der ønsker at omlægge eller henvise dem til rette sted. Kommunen kan være behjælpelig med at lægge projekter ind i MARS – også projekter, som ikke kræver kommunal projektledelse.
- Kommunen prioriterer mindre projekter uden behov for jordfordeling, eller hvor lodsejerne

selv har udtrykt ønske om et projekt, for at sikre hurtig fremdrift i arbejdet med omlægning af landbrugsarealer.

- Kommunen udpeger relevante mindre delvandoplande og indkalder til lokale informationsmøder. Dette kan gøres gennem kontakter indenfor oplandet.
- Kommunen opretter en postkasse hvor hver lodsejer kan melde interesser ind. Det kan fx gøres med hjælp fra interaktivt kort MARS.
- I hele processen bør fokus primært være på understøttelse af lodsejere. Hvor det er relevant kan andre interessenter inddrages.

Baggrund

Udvalget har haft stort fokus på, at processen for omlægning af arealer skal være så inddragende som muligt.

Udvalget har taget udgangspunkt i Assensmodellen, som bl.a. vandt KL's Klimapris 2024. Assensmodellen beskriver selv at nøglen er tidlig inddragelse og frivilligt samarbejde med lodsejere og lokalsamfund.

Vi har bygget videre på modellen og sikret inddragelse i alle trin, fra den første indledende dialog, til projektet står færdigt. Vi giver mulighed for at lodsejerne danner en arbejdsgruppe og deltager i workshops, så de kommer helt med ind i maskinrummet. Og at også øvrige interessenter fra lokalsamfundet bliver inviteret til at komme med deres input.

Tema 2: Formidling

Gennem god formidling og deling af viden om ordninger og projekter, skaber vi større tryghed og samarbejdsvilje hos lodsejerne, der giver dem mod på at indgå i et projekt.

Anbefalinger

Udvalget anbefaler kommunen, at:

- Holde individuelle dialogmøder særligt med store lodsejere i kommunen med det formål, at komme hurtigt i gang med projekter, der ikke kræver jordfordeling.
 - Holde lokale informationsmøder, hvor der er mulighed for at fokusere på konkrete oplande.
 - Indgå et samarbejde med landboforeningerne om deling af information om arealomlægning, mødeinvitationer, m.m. Det sker og er sket.
 - Gennem informationsmøder arbejde for at skabe kontakt mellem mindre lodsejere i samme område, som kan gå sammen om større fællesprojekter.
 - Find pionerprojekter indenfor de forskellige virkemidler, som kan bruges som eksempler på, hvordan processen forløber og hvordan arealerne kan se ud efter etablering.
- Skabe et netværk af ambassadører, bestående af lodsejere og interessenter, som har været igennem en udtagningsproces og som kommunen kan kontakte ved opstart af nye projekter.
 - Lodsejere, der evt. skal indgå i projekt skal kontaktes direkte i e-boks og telefonisk.
 - Efter aftale med lodsejere evt. samarbejde med andre organisationer som fx jagtforeninger og bylaug, for at skabe dialog.
 - Information om generelle informationsmøder deles gennem lokalaviser og sociale medier, for at nå ud til flest muligt.

Baggrund

Udvalgets medlemmer er enige om, at vi skal samarbejde på tværs af udvalgets parter om at dele den nyeste viden om arealomlægning.

Vi prioriterer den nære dialog, hvor viden deles på mange små møder, hvor der er mulighed for at svare direkte på spørgsmål og have fokus på den konkrete situation.

Både landbruget og kommunen står til rådighed for kommunens lodsejere, som skal have muligheden for at tage direkte kontakt og få svar på deres spørgsmål.

Gennem samarbejde sikrer vi, at vi kan trække på hinandens styrker og kan henvise til de andre parter, for at give lodsejeren den bedst mulige hjælp.

Og så skal alle parter følge op på nyeste viden. Det gælder særligt områder med usikkerheder, fx muligheden for at opnå dispensationer, finansiering og økonomi i projekter, samt de afgifter og reguleringer, som staten har varslet gennem Grøn Trepartsaftale.

Tema 3: Videre arbejde

Udvalget har opstartet arbejdet med Grøn Trepert, men samtidig identificeret flere virkemidler, som bør tages i brug for at skabe fremdrift i omlægningsindsatsen, samt fokusere kræfterne på de områder, hvor man får den største effekt.

Anbefalinger

Kystvandråd

- Kystvandrådet kan foretage målinger af kvælstofudledning fra vandløb til fjordene, for at finde frem til, hvor indsatser har den største effekt. Da kystvandrådene først nedsættes i 2026, bør kommunen allerede nu undersøge muligheden for selv at igangsætte et måleprogram for kvælstofudledning fra vandløb til fjorden.
- Kommunen bør bakke op om en tværkommunal indsats for forbud mod muslingeskrab i Isefjord, fx gennem kystvandrådet.

Jordkøbsfond

- Kommunen kan undersøge muligheden for at lave en fond til strategisk jordopkøb.
- Kommunen kan undersøge, hvilke interessenter i kommunen som ejer arealer, der kunne indgå som

erstatningsjord, i forbindelse med projekter.

- Det kan undersøges, om der findes fonde, som kunne indgå i et samarbejde om strategisk jordopkøb.
- Det kan undersøges hvilken rolle den nationale Arealfond kan spille i strategisk jordopkøb i Frederikssund kommune.

Baggrund

Udvalget har, ud over ovenstående anbefalinger, også diskuteret andre temaer, som er relevante for grøn arealomlægning og biodiversitet.

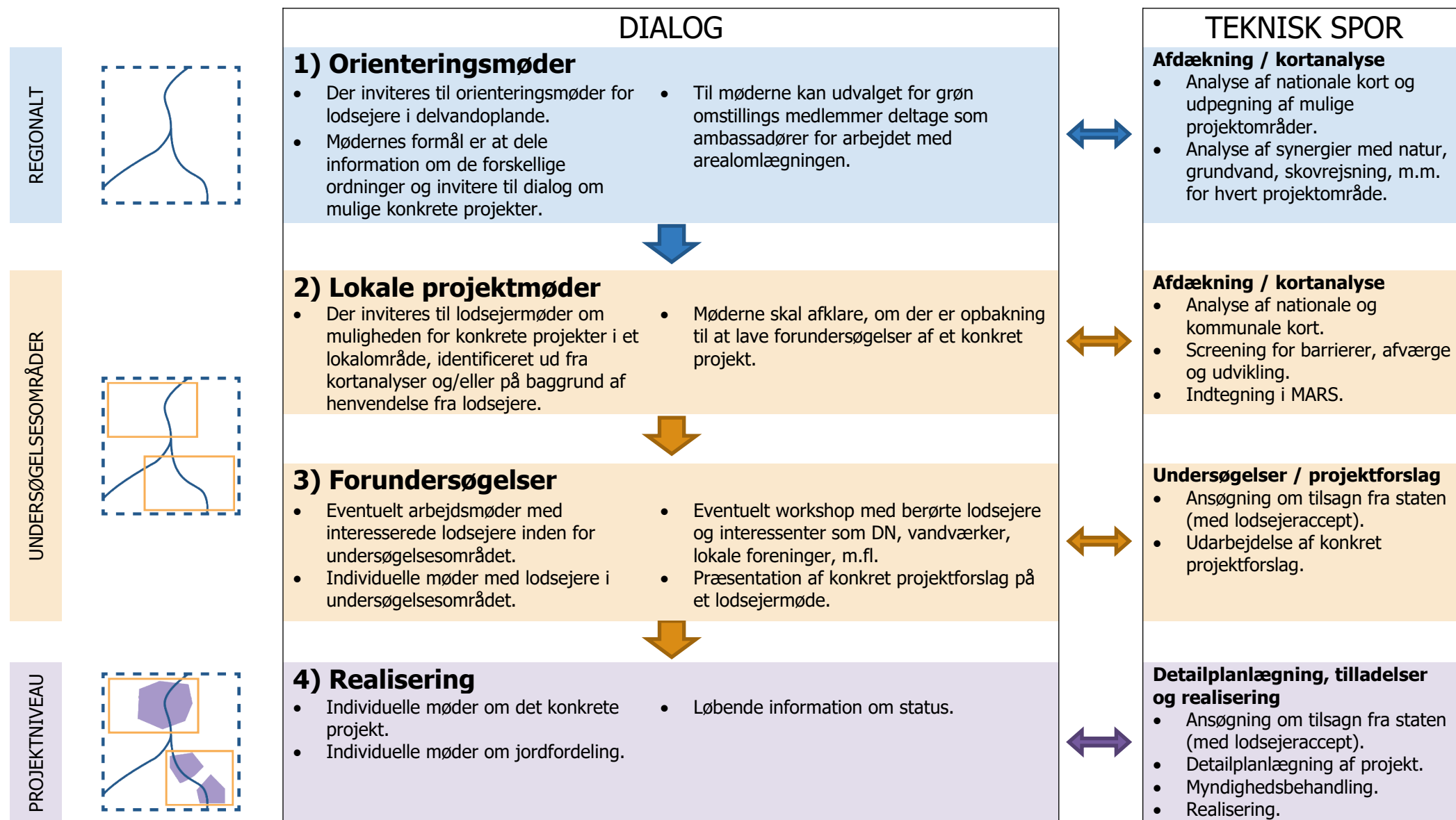
Udvalget er derigennem kommet frem til en række anbefalinger om temaer, som det anbefales at man fra kommunens side arbejder videre med.

Det gælder bl.a. hvilket øvrigt arbejde man kan gøre, for at forbedre miljøet i fjordene og dermed sikre opnåelse af god tilstand efter vandrammedirektivet.

En anden barriere udvalget er stødt på er, at selvom der i projekterne er mulighed for økonomisk kompensation ved udtagning af landbrugsjord, er mange lodsejere mere interesseret i erstatningsjord, så de fortsat kan drive deres landbrug.

Udvalget har derfor præsenteret en række anbefalinger for at opstarte en jordkøbsfond, som kan sikre at der er erstatningsjord tilgængeligt til projekter.

Proces for omlægning af arealer – fra idé til realisering

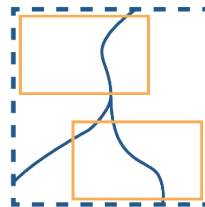
Processen forklaret

Dette er en nærmere beskrivelse af ovenstående procesplan.

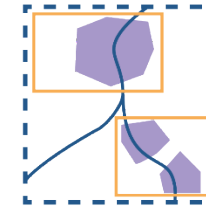
Bemærk at alle overgange til næste fase sker gennem dialog-sporet og ikke det tekniske spor.

Regionalt niveau

Undersøgelsesområde

Projektniveau

1) Orienteringsmøder

Der inviteres til informationsmøder blandt lodsejere i relevante delvandomplande. Mødernes formål er at dele information om omlægningsplanerne, de forskellige udtagningsordninger og indbyde til dialog om mulige projektområder. Til møderne kan udvalgets medlemmer deltage som ambassadører for arbejdet med arealomlægningen.

Kommunen identificerer de relevante delvandomplande gennem analyser af nationale kortlægninger for lavbundsarealer og mulige kvælstofvådområder. Til møderne er der ikke udpeget konkrete projektområder.

2) Lokale projektmøder

Inden for delvandomplande inviteres til møder om muligheden for konkrete projekter i et område. Møderne foranlediges af enten kommunen, identificeret ud fra kortanalyser, eller på baggrund af henvendelse fra borgere. Møderne skal afklare, om der er opbakning til at lave forundersøgelser af et muligt projekt inden for undersøgelsesområdet.

3) Forundersøgelser

I løbet af forundersøgelserne afholdes samtidig arbejdsmøder og workshops med lodsejere og interessenter, for at sikre inddragelse i udarbejdelsen af det konkrete projektforslag, som afslutningsvist præsenteres på et lodsejermøde.

Kommunen står for at søge tilsagn, udarbejde forundersøgelsen og sikre at projektforslaget lever op til lovgivningsmæssige krav.

4) Realisering

Kommunen står for at søge tilsagn, gennemføre detailplanlægning, myndighedsbehandling og afholde jordfordeling. Lodsejere inddrages i relevant omfang i detailplanlægningen, og holdes derudover orienteret om status for processen.

Til slut gennemføres anlæg af det endelige projekt inden for undersøgelsesområdet.